תורה אור

א תורין שלא הגיע זמנן ובני יונה שעבר זמנן, שיבשה גפה, א] ושניסמית עינה, ושנקטעה רגלה, מטמא בבית הבליעה, ג] זה הכלל: *כל שפסולו בקודש אינו מטמא בבית הבליעה, לא היה פסולו בקודש מטמא בבית הבליעה: **גמ'** אמר רב: שמאל ולילה *אין מטמאין בבית הבליעה, זר וסכין מטמאין בבית הבליעה, מאי שנא שמאל דאית ליה הכשירה ביוה"כ ולילה אית ליה הכשירה באיברים ופדרים, זר נמי אית ליה הכשירה בשחיטה! *שחיטה לאו עבודה היא. ולא? *והא"ר זירא שחיטת פרה בזר פסולה ומחוי רב עלה "אלעזר" ו"חוקה"! שאני *פרה דקדשי בדק הבית היא. ולא כל דכן הוא: קדשי בדק הבית בעו כהונה, קדשי מזבח מיבעיא! אמר רב ששא בריה דרב אידי: מידי דהוה אמראות נגעים דלאו עבודה היא ובעיא כהונה. ג] ונילף מבמה! *מבמה לא יליף. ולא? ד] והתניא *) מנין ליוצא שאם עלה לא ירד שהרי יוצא כשר בבמה ה] תנא "זאת תורת העולה" סמיך ליה. ורבי יוחנן אמר: זר אין מטמא אבית הבליעה, סכין מטמא אבית הבליעה. תנן: כל הפסולין שמלקתן פסולה, בשלמא לר' יוחנן "כל" לאיתויי זר, אלא לרב "כל" לאיתויי מאי? לאו לאיתויי שמאל ולילה, שמאל ולילה בהדיא קתני! תני והדר מפרש. תא שמע: זה הכלל כל שהיה פסולו בקודש אינו מטמא בגדים אבית הבליעה, בשלמא לרבי יוחנן "כל" לאיתויי זר, אלא לרב "כל" לאיתויי מאי?

וליטעמיך

*) לעיל נח. [לקמן סט. פד:] מנחות ו: מח:

תורין שלא הגיע זמנן ובני יונה שעבר זמנן. אינן ראויין לקרבן והוו להו כמליקת חולין דתניא בהכל שוחטין (חולין דף כב.) תורין - גדולים ולא קטנים, בני יונה - קטנים ולא גדולים, דלא אישתמיט קרא *וכתב מן התורים ומן בני היונה ואימתי תורין כשירין משיזהיבו ואימתי בני יונה פסולין משילהיבו טלה מוזהבת שסביב הצואר: **שנסמית עינה.** דה"ל מחוסר אבר "והקריבהו נא לפחתך" וכי אמרינן אין תמות וזכרות בעופות לענין דוקין שבעין הוא דקאמרינן ו]: **שפסולה בקדש.** שבאה לעזרה בהכשרה ונפסלה: **גמ' שמאל ולילה.** מלק בשמאל או בלילה: **זר.** והוא הדין לאונן וערל וכל הפסולין: **ביום הכפורים.** נטל את המחתה בימינו ואת הכף בשמאלו ולילה נמי ז] (מאי שנא) דאשכחן ליה הכשירה לכתחילה באיברים ופדרים: **"אלעזר" כתיב.** בשחיטתה וכתיב "חוקה" לעכב: **דקדשי בדק הבית היא.** ועל כרחך אין עבודות שלה חשובות עבודה: **ונילף מבמה.** שהזר כשר בה למלוק עופות לכתחילה דאין כיהון בבמה כדתנן בפ' בתרא (לקמן דף קיג.) וכיון דאשכחן ליה הכשירה לכתחילה בעלמא יטהר כאן מידי נבילה: **מבמה לא ילפינן במקדש.** דבמה כחול היא לגבי מקדש: **ורבי יוחנן אמר מלק זר איט מטמא בבית הבליעה.** דילפינן מבמה: **סכין מטמא.** דלא מליקה ולא שחיטה היא ודכוותה לא אשכחן הכשירה: *) **לאיתויי שחיטת קדשים בפנים.** דלא מטמיא דבמתני' לא תנן לה: **כללא דסיפא לאיתויי מליקת חולין בחוץ.** דמטמיא:

*) [illegible]

ושניסמית עינה. הייט שנחסטה דמחוסר אבר וממעטינן לה בפ"ק דקידושין (דף כה:) מדכתיב מן העוף ולא כל העוף פרט לשיבש גפה ולא כמו שפירש בקונטרס משום הקריבהו נא לפחתך וא"ת ל"ל קרא למחוסר אבר הא אפילו לבני נח אסור כדדרשינן לקמן פ' בתרא (דף קטז.) ופ"ק דע"ז (דף ה:) ח] הבא בהמה שחיין ראשי איברים שלה וי"ל דאי לאו דכתיב קרא בישראל הוה מוקמינן קרא דבני נח לישראל *ולא לבני נח כדאמר בפ' ד' מיתות (סנהדרין דף נט.) כל מצוה שנאמרה לבני נח ולא נשנית בסיני לישראל נאמרה ולא לבני נח א"נ הוה אמינא דכיון דאישתרי בעל מום בעופות לישראל טפי מבהמה *אישתרי אפי' מחוסר אבר א"כ הוה מוקמינן מכל החי דכתיב בבני נח ט] דדוקא בהמה שמליט שנאסר בה מום לישראל א): **אמר** רב שמאל ולילה כו'. כולה הך סוגיא כר"ש כדפרישית במתני' ושמאל ולילה דאין מטמאין י] דאם עלו לא ירדו וזר וסכין דמטמאין יא] [א] (ירדו) לר"ש דכיון דאירע פסול יב] [קודם שחיטה] כמו דתקינן דמי וירדו דאין פסולן בקודש שלא נתקדש בכלי וכל שפסולו בקודש דלא ירד הייט שאירע פסול משנכנסו ונתקדש בקדושת כלי ולא כמו שפי' בקונטרס לקמן בפ' המזבח מקדש (דף פד.) אין פסולו בקודש שאירע פסול קודם ביאתו לעזרה כגון רובע ונרבע דנרבע בעזרה מאי איכא למימר ועוד דשחיטת דרוס ר"ל במעילה דתרד לר"ש ולאו דוקא יג] ר"ש רובע ונרבע דה"ה זר במליקה ובקמילה תרד [ב] דעל יד] כרחך למאי דבעי למימר רבה דשחיטת דרוס ב) תרד לר"ש ושמאל ולילה דאין מטמאין בבית הבליעה ואם עלו לא ירדו טעמא בכל מקום כדמפרש הכא שמאל דאית ליה הכשר' ביום הכפורים ולילה לאיברים ופדרים ורבי יהודה ממעט לילה אע"ג דאית ליה הכשר' ושמאל נמי טו] ה"ל הכשר' וממעט דאין לומר דלא ממעט אלא ג' דברים משום דתלתא מיעוטי כתיבי דהא מלקה זר ובעל מום תרד לר' יהודה וכן שחיטת דרוס וא"ת ומה בין טז] שחיטת דרוס לרבי יהודה לפסח וחטאת שלא לשמו [ג] דרוס נמי כשר בשאר קדשים וי"ל דדרוס דמי לנשחט בחוץ דתרוייהו יז] פסולי מקום ומהאי טעמא היה רוצה לומר רבה לר"ש דתרד וא"ת דהכא משמע דלרב לא הוי פסול זר כפסול שמאל ובפ"ק דמנחות (דף ו:) משוה להו לענין אם קמץ יחזיר וי"ל דהתם אין תלוי בהכשר דהא מכשר ר' יהודה בן בתירא בכל הפסולין כולן. הגה"ה נ"ל פירוש דכל שפסולו בקודש הייט כל שפסולו כשר בעלמא בקודש דהא לשון זה תנן לקמן בפ' המזבח מקדש (דף פד.) גבי אם עלו לא ירדו והתם נמי מפרש לכל אותם שלא ירדו היכן כשרים בעלמא ולעיל פ"ה (דף נח.) [ד] מפרש להו לן בדם כשר שהרי לן כשר באימורים וכן כולהו יח] ובשמעתא נמי מפרש מ"ש שמאל דאיט מטמא דאית ליה הכשיר' ביוה"כ ולילה באיברים ופדרים וזר וסכין מטמאין דלית להו הכשיר' בעלמא ור' יוחנן דאמר מליקת זר אין מטמאה משום דאית ליה הכשירא או בשחיטה או בבמה וכן בהמה בעלת מום דלא תרד לר"ע בדוקין שבעין הואיל וכשר בעופות ולרבנן נמי אי משכחת ליה בבהמה הכשירא לא תרד ולרבי שמעון נמי בעי הכשירא בעלמא דהייט פסולו בקודש והכי תנן גבי אתנן וכלאים ירדו דלית להו הכשירא בעלמא והא דר' יהודה בעלמו אומר מפני מה לן בדם כשר שכשר באימורין [ולן] באימורין [שכשר] בבשר לאורויי דשאר עבודות ילפינן [ה] מלכתחילה או מבמה אבל עבודות דם לא והכי קאמר ירדו בג' דמכשירן ר"ש דאיט חושש [ו] כיון דמשכח הכשירא בשום מקום אבל עבודות דם שפיר יליף ר' יהודה מעבודות דם אפי' מהכשירן והכי שלמעלה ג) שלמטה שבפנים שבחוץ לא ירד וטריפה [ז] ירד אפי' לר"ש אפי' לר"ע דיליף בהמה מעוף אע"ג דאשכחן הכשירא בעוף טריפה במליקה אם תתרץ התם מלוותו בכך הא ילפינן שמאל לא ירד מהכשר דיוה"כ י"ל דהרתי לא ילפי בהמה מעוף וגם שלא בהכשרו ממלוותו בכך אי נמי לא ילפינן פסול של קודם שחיטה כגון טריפה ממליקה שאיט דומהו יט] [ח] לא אירע קודם שחיטה וכמדומה לי שכן פירש לנו רבינו הקדוש נ"ע ולא [ט] כמו שבפנים וא"כ אין מטמאין בגדים אבית הבליעה וגם אם עלו לא ירדו [י] הא בהא תליא דהא ליתא דכל שפסולו בקודש גבי תרווייהו תנן לה ובריש מעילה (דף ב:) נמי מדמה להו לתרווייהו ושחיטת עוף קדשים בפנים דאמרינן בסמוך אין מטמאין אע"ג דתרד כדמוכח בפרק השוחט והמעלה (לקמן דף קיח.) דפטר ליה אם העלהו אחרי כן בחוץ ואם לא ירדו בפנים היה חייב בחוץ כדאיתא בפ"ב [כ] התם איכא קרא בסמוך למימר אין מטמאין והא דאמרינן בשחיטת דרוס דירדו לרבי יהודה פ"ק דמעילה (דף ג:) אע"ג דאית ליה הכשירא דקדשים קלים ודמים שלמטה למעלה לא ירד אף לר' יהודה מ"מ כיון דשחיטתן חוץ למקומן חשיבי כשוחט חוץ והוו כמאן דתקנינהו דמי ומליקת פסול דקאמר בסמוך אין מטמאה [ל] אין כ] נ"ל כפירש"י שפירש בעל מום שכשר לעבודה ואפילו בבמה כא] כדאשכחן (דמוכח) לעיל ריש פ"ב (דף טז.) דפריך מה להלך השוה שכן לא הותרו בבמה אבל מליקת פסול הייט או אונן או טמא או פסול אחר דאישתרי בעלמא ונשפך דמה מן הצואר דלא ירדו משום דכבר נעשית כל השחיטה כהוגן. ברו"ך: **דאית** ליה הכשירה ביוה"כ. הוה מצי למימר בהולכת אברים אלא כיון דמשכח יוה"כ בעבודה דמעכב כפרה נקטיה: **שחיטה** לאו עבודה היא. פירשתי לעיל בסוף פ"ק (דף יד:): **ונילף** מבמה. פי' כיון דמכשרת לילה אע"ג דאין פסולו בקודש משום דאית ליה הכשירה א"כ זר נמי כיון דאית ליה הכשירה כב] והוה מצי לשטויי דאתיא כמ"ד (לקמן דף סט.) דאין מנחה ועופות בבמה וברייתא דתניא לקמיה כרבי יוחנן לא קשיא לדידיה דאתיא כמ"ד דיש מנחה ושמא משמע ליה דאי ילפא מבמה ילפינן אפי' מנחה ועופות כיון דאיכא הכשירא מיהא לזר: **ולא** תימא מבמה לא יליף והתניא מנין ליוצא כו'. אע"ג דהך ברייתא כר' יהודה בפ' המזבח מקדש (לקמן דף פד:) מ"מ כיון דר' יהודה דמחמיר יליף מבמה כל שכן ר"ש ומשני זאת תורת העולה סמיך דמרבינן כל דבר שיש לו הכשר אע"ג דלית ליה הכשר אלא בבמה מיהו עבודת הדם לא יליף ר' יהודה כג] דהא ממעט נשחטה בלילה ונשפך דמה וכן שחיטת דרוס: **אלא** לרב לאתויי מאי. וליכא למימר לאתויי חוץ לזמנו וחוץ למקומו ושלא לשמו דלא תני במתניתין דהא מקל ותומר אתו דמליקת לילה דלרבי יהודה תרד אינה מטמאה כל שכן הנך דלא תרד לר' יהודה דלא מטמו:

וליטעמיך

א) [ועיין תוס' ע"ז דף ה: ד"ה מנין] ב) נ"ל תרד לר"ש ולאו דוקא ושמאל וכו' ג) נ"ל למטה כו' בחוץ

ים א ב מיי' פ"ז מהל' פסולה"מ הל"ב:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ושניסמית כו' ולא לבני נח. עיין חולין דף כג ע"א תד"ה תמות:

ולכהוג נ"ק

מעילה ב.

יומא מב. עי' לעיל יד: ע"ש מנחות ו: ע"ש

[יומא מב. וש"נ]

נוסחאות
רש"י כת"י

מטמא בבית הבליעה. דלא אהני מליקה דידהו למידי שאפילו אם עלו ירדו שאין פסולו בקודש ואמרי' לקמן בפרק המזבח מקדש אם עלה ירד וכיון שאין מתרת את האיסור לא ממעיט מטמטעו' נבילה וטריפה: פסולו בקודש. כגון קדשים הראוין אבל נפסלו בעבודתיהן: אין מטמאין. דהא אהני מליקה דידהו דאם עלו לא ירדו ונמצא מליקה זו מתרת את האיסור דילפינן בגמ' בברייתא מה טריפה שאינה מתרת כו': גמ' שמאל ולילה אין מטמאין דאם עלו לא ירדו: זר ומליקת סכין מטמאין. דאם עלו ירדו: מ"ש שמאל. דחשיב ליה מליקה המתרת איסור דאם עלו לא ירדו: שחיטה לא עבודה היא. שאף בחולין היא נוהגת: ומחוי רב עלה. למיהב טעמא למילתיה: אלעזר וחוקה. אלעזר כתיב בפרשה ושחט אלעזר וכתיב חוקה בענייני דפרה לעיכובא: ונילף מבמה. נימא מליקת זר אם עלתה לא תרד שהרי הזר כשר בבמה לעבודתה א) בבכורות: וכ"ת לא יליף. התנא עבודת פנים מעבודת במה: שהרי יוצא כשר בבמה. שהרי במת יחיד אף בשדות על הסלעים כדאשכחן במנות: תנא זאת תורת העולה ריבה סמיך. עיקר מילתיה דאמר לא ירד לאו משום דכשר בבמה הוא אלא אקרא סמיך דדרשינן התם בפ' המזבח מקדש תורה אחת לכל העולים שאם עלו לא ירדו דדרשינן התם תורת העולה לרבות זאת למעט ופרכינן מה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו מרבה אני את אלו שהיה פסולן בקודש ומוציא אני את אלו שלא היה פסולן בקודש הילכך יוצא פסולו בקודש הוא דהא משבא לקודש נפסל

שיטה מקובצת

א] גפה ושניסמית: ג] זה הכלל כל שהיה פסולו בקודש כו'. פ"ה בעלמא שאירע פסולו לאחר שהובאו בעזרה ולא נהירא שהרי מלק בסכין אירע פסולו בעזרה ואפ"ה מטמאינן וכן נמי זר חשיב ליה פסולו בקודש לר' יוחנן בגמרא וכן שמאל ולילה אי לאו משום דאית ליה הכשר ביוה"כ ובאיברים ופדרים כדמוכח בגמרא לכך נראה דפסולו בקודש היינו שיש לפסול הכשר במקום אחר בקודש ומתניתין דהכא לכאורה כר"ש דאית ליה כל שפסולו בקודש אם עלו לא ירדו ולהכי אמר מלק בלילה אין מטמאין לפי שמתרת את האיסור דמשמע בגמרא דבהכי תלי טעמא ואיתו טעמא דפסולו בקודש גורם לנו דמתרת את האיסור ואם עלה לא תרד כדתני לקמן וכן כל סוגיא דגמרא כר"ש איירי וא"ת אי מתני' כר"ש היכא מיפסלא מלק בסכין הא אמרינן בפרק קבלה [דף כד ע"ב] דפליג בברייתא ‎תרים ר"ת מלק כרפי' לעיל וי"ל דמתניתין רבי היא ובלילה סבר כר"ש ולענין מליקה בשמאל סבר לה כרבי יהודה אבל אין לומר דכולה מתני' אתיא כר"י דהא קתני לקמן דלילה תרד והכא קתני דלילה אין מטמא והיינו טעמא משום דמתני שחיטת לילה להכי דלא תרד דאי תרד אמאי אין מטמאין וכן משמע בגמרא דטעמא דלילה אין מטמא היינו משום דלא תרד כדאמר בגמרא והוי מתרת האיסור ור"ל האיסור דלא תרד אלא ודאי צריך לומר דלא אתיא כרבי יהודה: ג] ונילף מבמה. וא"ת והלא איכא מ"ד דאין עוף בבמה וי"ל דמ"מ נילף עוף מבהמה וא"ת ומאיזה עבודה אי משחיטת בהמ' דכשירה בזר בבמה שחיטה לאו עבודה היא ואפי' במקדש כשירה היא בזר אבל מליקה הא פסולה היא בזר וי"ל דמ"מ נילף מליקה דעוף מוריקה דבהמה וזריקה בעיא כהונה כמו מליקה ואפ"ה כשירה בבמה בזר: ד] והתניא מנין ליוצא כו'. וא"ת והלא הך ברייתא מוקמינן לקמן כר' יהודה וכבר פירשתי דמתניתין דלא כר"י וי"ל דמ"מ פריך מכ"ש דתנא דמתניתין מקיל טפי מר"י ולר"י לילה תרד ולתנא דמתני' לא תרד ואפ"ה יליף ר"י מבמה כ"ש ר"ש דמקיל טפי דיליף מבמה: ה] תנא זאת תורת העולה ריבה סמיך ליה תורה אחת לכל העולין דלא תרד. כלומר יליף יוצא מבמה וא"ת מ"ש גם זר נילף מבמה ויהיה בכלל כל העולים דמיעט דזאת נעמיד בדבר שפסול בבמה לכך נראה דה"פ זאת תורת סמיך תורה אחת לכל העולים כלומר שפסולו בקודש כדאמר לקמן מרבה אני שפסולו בקודש הילכך דוקא יוצא חשיב פסולו בקודש משום דנפסל אחר שנכשר בעבודה כלומר אחר שהיתה בה עבודה בהכשר לאפוקי מליקת זר דפסול מעיקרא ולא הוקדש בשום עבודה בהכשר ואי משום דאית ליה הכשר בבמה לא יליף והא דנקט לקמן במה בזר כדי נסבא דעיקר טעם הוי כדפי': ור' יוחנן אמר [זר] אינו מטמא פ"ה הואיל ואית ליה הכשר בבמה וקשה דא"כ בסמוך דקאמר שלא הוה פסולו בקודש לאתויי מאי א) לימא לאתויי בעל מום שאינו כשר בבמה לכך נראה דטעמא דר"י משום דאית ליה הכשר בשחיטה דבעל מום נמי כשר בשחיטה כדתנן כל הפסולים ששחטו שחיטתן כשירה כו' וניסא דשחיטה עבודה לגבי האי: ו] דקאמרי' שאין מומן ניכר הס"ד: ז] תיבות מאי שנא נמחק: ח] דע"ז מכל החי הבא: ט] דוקא בבהמה: י] אם עלו אות ד' ל"ש: יא] ירדו לר"ש: יב] פסול בשחיטה כמאן דתקנינהו: יג] דוקא נקט ר"ש: יד] דעל כרחין למאי דבעי למימר רבה דבשחיטת דרוס וכו': טו] נמי הוה ממעט תיבות ה"ל הכשירא ואות ו' נמחק: טז] ומה בין. עיין בתוס' דלקמן דף פד ע"א ובדף ה': יז] דתרווייהו הוו פסולי מקום ומהאי טעמא היה רוצה לומר רבה דלר"ש תרד וא"ת דהכא כו' שמאל ולילה ובפ"ק דמנחות: יח] ובשמעתין נמי: יט] דוגמתו שלא אירע: כ] אין נ"ל כפירש"י דפי' בעל מום: כא] כדמוכח לעיל ותיבת כדאשכחן נמחק: כב] הכשירא מתכשר וזהו: כג] יהודה טבמה דהא:

ושמאל ולילה כיון דאשכחן להו הכשירא בעבודות אחרות כפסולו בקודש חשיבי אבל מליקת זר כיון דלא אשכחן לה הכשירא בעבודת פנים לאו פסולו בקודש הוא ומטמא:

א) לכאורה נ"ע דהרי בבמת יחיד בשעת היתר הבמות כשר בכל אדם ולא בעי בכור ולא היה עבודה בבכורות רק קודם הקמת המשכן.

א) עי' תוס' לקמן סט ע"א ד"ה וליטעמיך

הגהות צ"ק [א] יורדו: [ב] דע"כ צריך לומר הכי: [ג] נ"ל דדרוס: [ד] נ"ל כמו בפ"ה: [ה] נ"ל לכתחילה מהדדי: [ו] הא דמשכח: [ז] דירד: [ח] דלא: [ט] כמשמש בפנים וע"ש: [י] דהא: [כ] הכא: [ל] עיין נ"ק נ"א כזה:

נושא/מבנה

מח' רב ור' יוחנן בדינן מליקת זר

רב - מטמא אבית הבליעה

ר' יוחנן - אינו מטמא

מבנה

[illegible]

אם (זר) מלק לא יטמא אפילו הבליעה

נושא/מבנה

(מדיק)

תשובות - למה אין ללמוד כשרות בזר מבמה

קושיות

מבנה

ביטולים ממשנתנו לשיטת ר' יוחנן דמליקת זר אינו מטמא

[illegible]